

Professor Alfred Wegener in Memoriam.

Vort Selskab har haft den store Sorg at miste sit Æresmedlem, Professor Alfred Wegener, der December 1930 er omkommen paa Indlandsisen, ikke langt fra sit Hovedkvarter ved Kamarajuk-Bræen

i Umanaks Distrikt. De forskellige Meddelelser, der Vinteren igennem er tilflydt Offentligheden, har, med deres Uklarhed, alle været foruroligende. Og selv om man forsøgte at sætte sin Lid til Wegeners Dygtighed og dybtgaaende Erfaringer fra tidligere Grønlands-Ekspeditioner, har dog sikkert de allerfleste, der havde blot den mindste Kendskab til Indlandsisen ved Vintertid, næret alvorlige Bekymringer. Og nu kommer altsaa Meddelelsen om Forskeren, der faldt midt i sit Arbejde og i sin bedste Alder.

For os Danske var Professor Wegener en god Bekendt, idet han har været et fremragende Medlem ikke blot paa Mylius Erichsens Danmarksekspedition 1906—08, men ogsaa paa I. P. Kochs Overvintring paa og Traversering af Indlandsisen 1912—13. Hans sidste store Ekspedition gik ud paa at anlægge videnskabelige Stationer paa Indlandsisen i en Linie, der gik fra Umanaks Distrikt paa Vestkysten over mod Scoresby Sund paa Østkysten. I Ekspeditionen deltog, stationeret i forskellige Hold, 14 Mand, hvortil yderligere sluttede sig tre Mand fra Island med 25 islandske Heste; thi Wegener var, i Lighed med sin gamle Chef I. P. Koch, af den Opfattelse, at man med større Fordel kunde anvende Heste end Hunde til Transportarbejde over Fjælde og Indlandsis.

Ekspeditionen sejlede i Sommeren 1930 til Arbejdsfeltet ombord i Grønlands Styrelses Skib „Disko“. Aaret i Forvejen havde Wegener været paa en forberedende Ekspedition og omhyggeligt undersøgt det Sted, hvorfra han agtede at bestige Indlandsisen. Trods meget vanskelige Terrænforhold gennemførtes Planen saaledes, at den første Station byggedes ved Kamarujuk 900 m over og 5 km fra Havet.

Her blev Ekspeditionens store Hoveddepot lagt, og siden transporteredes omtrent 4 tons Instrumenter, Proviant og Udrustningsgenstande 300 km ind paa Indlandsisen, hvor en Centralstation, „Ismitte“, oprettedes; herfra var det Mening, at man skulde staa i traadløs Forbindelse baade med Stationen paa Vestkysten og endnu en Station, der oprettedes i Nærheden af Scoresby Sund paa Grønlands Østkyst.

Maalet med disse Stationer var at foretage meteorologiske, geofysiske og geodætiske Undersøgelser. Ikke blot skulde Vejrforholdene grundigt studeres, men man skulde ogsaa maale Isens Tykkelse ved særligt konstruerede seismiske Maalere. Grønland har her fra Vest mod Øst en Bredde paa 800 km; saafremt alt nu gik efter Planen, haabede man senere at kunne oprette flere Stationer, hvorfra Undersøgelserne kunde uddybes. For at lette de vældige Transporter, der var nødvendige, medførtes ogsaa Motorslæder, men de synes ikke at have svaret til Forventningerne; i al Fald har man anvendt Hunde-

slæder i et større Omfang, end det fra først af havde været Hensigten.

Den Viden, vi i Øjeblikket har om Ekspeditionens Forløb, skyldes foreløbig kortfattede telegrafiske Meddelelser. En virkelig Vurdering vil derfor først kunne gives, naar mere detaljerede Oplysninger foreligger. Det sidste Telegram, man har modtaget fra Wegener selv, er fra Oktober Maaned, og heri meddeler han, at han sammen med 13 Grønlændere er brudt op for at rejse ind til Centralstationen med supplerende Proviant og Udrustning. Man overfaldes imidlertid af vedvarende Snestorme, derefter af Snefald, der igen efterfølges af en frygtelig Kulde, og under disse Omstændigheder erklærer Grønlænderne det for ensbetydende med den visse Død at fortsætte Rejsen. Føret er det slettest mulige, og maaske har ogsaa Hundene været medtagne af daarligt Vejr og knappe Rationer.

Wegener anser det imidlertid for sin Pligt at aflægge Centralstationen et Besøg, dels for at forny sine Instrukser, dels ogsaa for at supplere deres Forsyninger, og sammen med Dr. Loewe og en Grønlænder fortsætter han derfor, mens alle de andre vender om. Der er nu absolut Tavshed om Wegeners Skæbne, indtil nu i dette Foraar, da en Hjælpeekspedition, der udsendes til „Ismitte“, meddeler, at Wegener sammen med sine Ledsagere er kommet vel frem i Slutningen af November; Dr. Loewe er paa Grund af Forfrysninger i Fødderne blevet efterladt hos Kammeraterne ved „Ismitte“, mens Wegener, for ikke at tære paa den knap tilmaalte Proviant, efter kun to Døgn Hvil er brudt op igen den 1. December for at rejse tilbage til Vestkysten. Baade Wegener og hans Ledsager, Grønlænderen Rasmus, var da i fuld Vigeur.

Da Wegener startede sin Tilbagerejse, har han haft Grund til at formode, at han vilde kunne gennemføre den uden altfor stor Risiko; thi det siges, at han havde Proviant til tre Uger. Det fremgaar dog ikke af de knappe Meddelelser, om ogsaa Hundene er iberegnet i denne Proviantkalkule. Har dette været Tilfældet, stiller Forholdene sig knap saa kunstige for Ekspeditionen, selv om de har haft en Snes Hunde; thi skal Hunde leve af Hundekød, falder de hurtigt sammen. Imidlertid drejer det sig jo ikke her om nogen lang Distance, navnlig da ikke for Mennesker, der bevæger sig hen imod et Maal, der for dem er ensbetydende med Redning. Det, der imidlertid her gør selv en kort Distance uberegnelig, er Aarstiden, de korte Dage og det daarlige Vejr, der ofte kan være særlig ondartet under Mørketiden. Foreløbig savner man imidlertid enhver Meddelelse om, hvad der kan have været Anledningen til Katastrofen. Det eneste, man med Sikkerhed ved fra Telegrammerne, er, at Wegeners Lig er fun-

det 189 km fra hans Udgangssted paa Vestkysten. Hans Lig var omhyggelig dækket af Rasmus, indsyet i to Tæpper og begravet i den løse Sne. Hans Dragt, særlig Fodbeklædningen, var i den bedste Stand. Han maa være død i Teltet og ikke af Kulde.

Dagbøger og andre Optegnelser er bleven medtaget af Rasmus, der har fortsat Rejsen, og man kan følge hans Spor til 155 km. Herefter er alle Depoter urørte og intet Spor efter Grønlænderen.

Imidlertid fortsættes Eftersøgelserne stadig i Haab om, at man tilsidst maa faa Held til ogsaa at finde det Sted, hvor Rasmus er omkommet under sit Forsøg paa at bringe Wegeners sidste Meddelelser frem til hans Kammerater.

— — —

Med Professor Alfred Wegener mister hele Verden en Forsker af usædvanlige Dimensioner; thi han var ikke blot en Videnskabsmand med en solid og grundig Uddannelse, men ogsaa en selvstændig Tænkter og Mand, der har præsteret geniale Afhandlinger, som f. Eks. Teorien om Fastlands-Forskydningerne, der med eet Slag gjorde ham verdensberømt. Af Fag var han Meteorolog, og hans store Dygtighed har i højeste Grad præget hans Indsats indenfor de danske Ekspeditioner, hvori han har deltaget; her vil hans Arbejde for alle Tider sikre ham en Plads i Grønlands Udforsknings Historie. Man havde med Rette ventet sig store Resultater af hans sidste Ekspedition, der saa tragisk kom til at koste ham Livet. Det maa da være en Trøst i Sorgen, at det videnskabelige Arbejde har været organiseret saaledes, at det, takket være hans ypperlige Hjælpere, har kunnet fortsættes hele Vinteren igennem og utvivlsomt vil blive gennemført — i lige Grad til Ære for ham selv som for hans Land.

Hundested, 26. Maj 1931.

K n u d R a s m u s s e n.
